

status beločlega deževnika in črne liske ter ornitofavnistični pregledi Kraškega roba in Čičarije. Naravovarstvena prizadevanja članov društva so po mnenju T. Makovca najbolj razvidna pri aktivnem vključevanju za dosledno in učinkovito zaščito Sečoveljskih solin in v varstvenih naporih za zaščito Škocjanskega zatoka. V svoji kratki zgodovini je društvo organiziralo nekaj strokovnih odprav, in sicer na Prespansko jezero in na otoke Mljet, Susak in Cres. Člani društva so se v preteklosti udeležili številnih kongresov in simpozijev, od katerih so najpomembnejša srečanja v Porrentruyu v Švici (1990), v Gradežu v Italiji (1991) in na otoku Hiosu v Grčiji (1992). Širšo in ožjo javnost so člani društva osveščali s prireditvijo dveh razstav ter v radijskih in televizijskih oddajah. Med ostalimi dejavnostmi je treba omeniti še sodelovanje na mladinskih raziskovalnih taborih in na tekmovanjih gibanja Znanost mladini ter redno prisotnost s prispevki članov društva v slovenski ornitološki in naravoslovnih publicistiki. Danes združuje OD Ixobrychus naravoslovce, ljubitelje narave, študente in dijake naravoslovnih usmeritev ter druge, ki so doumeli pomen naravovarstvenih naporov za zaščito našega okolja. V okviru svojega bodočega dela načrtujejo organizacijo mednarodnega srečanja slovenskih, italijanskih in hrvaških ornitologov v zvezi z raziskovanjem ter zaščito severnojadranskih mokrišč. V pripravi je začetek kartiranja ptic istrske Slovenije, implementacija varstvenih prizadevanj na Sečoveljskih solinah s predlogi novih naravnih rezervatov ter dosledno udeležanje varstvenega režima na že zaščitenih območjih. Nadaljevali bodo z izdajanjem društvene publikacije Falco v prenovljeni podobi in vsebinsko kvalitetnejši obliki. Poleg omenjenih dejavnosti pa je predsednik društva omenil še sodelovanje pri skupni pobudi nastanka multidisciplinarnega inštituta za istrske in mediteranske študije. Predsednikovemu nagovoru je sledila izvolitev novega vodstva društva, nakar nam je Iztok Škornik predstavil potovanje v svet sredozemskih mokrišč, ki se je pričelo v Sečoveljskih solinah, nadaljevalo v italijanskih mokriščih Isole della Cona, Maranske lagune, slovitega Commachia, Punta Albereta in zaključilo v obsežnem Camargue v Franciji. Vsako mokrišče je

ovrednotil z zanimivimi posnetki izjemnih ornitoloških posebnosti, ki dajejo pečat posameznemu mokrišču. Andrej Bibič pa nas je seznanil z odpravo študentov biologije na daljne Filipine. Zanimivo vsebino je pospremil z odličnimi posnetki živega sveta daljne dežele. Občni zbor se je zaključil s pestro paletto izbranih diapozitivov na temo dokumentirane zgodovine Ornitološkega društva.

Dag Kleva

DRAGONJA, MALI DRAGULJ

Dragonja, mali dragulj to je samo ena od lirčnih metafor, ki so jih izrekli udeleženci okrogle mize o problematiki te reke.

Okrogla miza je bila formalni zaključek dva dni trajajočega projekta Dolina reke Dragonje "včeraj - danes - jutri", delo neinstitucionalnih entuziastov in kopice ekološko ozaveščenih sponzorjev. Po dveh mesecih priprav se je v soboto, 22. oktobra 1994, v zgodnjih jutranjih urah pričel prvi del projekta. V bližini izvira Štulovice, pod Poletiči, se je zbrala skupina pomembnih predstavnikov, in sicer z občine Piran, Ministrstva za okolje in prostor, mejne policije, carine, direktor Sečoveljskih solin ter dva ornitologa iz društva Ixobrychus. Tam jih je pričakal organizator s konji, na katerih je skupina v naslednjih dveh dneh prejahala celoten tok reke Dragonje. Kljub negotovosti, saj je večina prvič zajahala konja, niso mogli skriti navdušenja nad sorazmerno neznanim zgornjim tokom reke, ki je zaradi težke dostopnosti ostal praktično neokrnjen. Struga je bila skoraj izsušena, voda se je zadrževala le v večjih tolmunih. Drugi dan ježe, v nedeljo, pa se je pokazala druga plat medalje, tista, ki vzbuja skrb. Pri znanem "piknik-placu" pred sotočjem Rokave in Dragonje so ležali kupi piknikarskih odpadkov, naslednja, še bolj grozljiva slika pa je jezdece pričakala na Škrlinah, kjer je bilo avtomobilov za večje parkirišče, po okolici pa je hajkala v zeleno odeta družčina, izdatno okrepljena z mednarodno pomočjo iz sosednje Italije. Po vztrajnem pokanju sodeč so krepko pomagali naravni selekciji pri odstranjevanju "šibkejših" in "nepriлагоjenih" primerkov najbolj okusnih živalskih vrst. Povabljeni na ježo so bili ogorčeni, ko je mimo njih zapeljal lovec s steklenim pogledom, iz prtljažnika pa so štrleli parklji pokončane srnjadi. Bilo je pa prav, da so direktno doživeli ta prizor, saj je bil cilj ježe ogled reke in dogajanja okoli nje, ne pa zabava in rekreacija. In žal je, poleg smeti, tudi lov del Dragonjinoga vsakdana.

Popoldan so jezdeci prihajali na že omenjeno okroglo mizo, kjer so čakali tudi drugi povabljeni ter zainteresirana javnost. Vsi govorniki so si bili edini, da je ta mali dragulj nujno potreben globalne zaščite, saj so bili prisotni zgolj ozaveščeni ljudje, predstavniki institucij, na katere bi lahko leteli očitki, pa so se izgovorili s kopico

Dragonja (Foto: T. Makovec, 1994).

pomembnejših opravkov. Očitno ta svet, v katerem živimo, ni posebno pomemben, če je važnejše grabljenje denarja ali nedeljski pogon. Kljub temu, da je bilo slišati samo eno plat, je že ta sama po sebi povedala dovolj. Volje, želja in možnosti za bodoči park oziroma zaščiteno območje je dovolj, vendar pa je pri tem procesu nujno angažirati tudi državo, saj vzdrževanja 100 km² zaščitnih površin občine ne bi zmogle, sploh pa če bo v prihodnosti res lahko prišlo do združevanja v mednarodni park, ki bi potekal iz hrvaške Istre čez Dragonjo na Kraški rob in segal v dolini Glinščice v Italijo. Omenjena je bila možnost turistične eksploatacije zaščitene Dragonje kot pozitivno trženje narave z "mehkim", nemnožičnim turizmom, v katerega bi bili aktivno vključeni tudi prebivalci. Tudi tu bi se morala izkazati država, saj kmetovalci z naravnim pridelovanjem hrane ne bi bili konkurenčni in bi nujno potrebovali kompenzacije. Dolina je vsekakor zanimiva tudi za študijske namene, saj je poleg vseh posebnosti, ki jih nudi, tudi habitat velikega števila ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ki so bile inventarizirane že leta 1986. Niso se izognili niti vprašanju duhovnega aspekta, ki ga tako področje lahko nudi sodobnemu človeku, ko mu omogoča resnično pristen

stik z neokrnjeno naravo. Strinjali so se, da se dolino zavaruje čimprej, še preden jo doleti nepopravljivo uničenje. V upanju, da bo do zaščite prišlo pred tem tragičnim koncem, so se prisotni obvezali, da bodo po svojih močeh delovali v tej smeri, vendar so se zavedali, da vprašanje pravzaprav odgovor ni odvisno od njih. Z zakoni vsiljene rešitve niso nikoli resnično zaživele, če jih prebivalci niso sprejeli, zato je ena najpomembnejših nalog ozaveščanje avtohtonega prebivalstva. Da pa bodo budne oči spremljale dolino še dalje, je prisotne opomnil ornitolog Tihomir Makovec v zaključnih besedah: "Na Primorskem imamo tri večje reke; kakšna je Rižana, vemo, o Badaševici res ne bi izgubljal besed, tako da nam ostane le še Dragonja, ki je pestra po habitatih, teče po flišu, kar je posebnost v mediteranskem merilu, polna je botaničnih, zooloških in ornitoloških posebnosti. V teh dveh dneh, na ježi, sem ugotovil, da dolina še ni degradirana, po pticah sodeč. Ptice so indikator posegov v okolje in ornitologi bomo prvi, ki bomo sprožili alarm, če do tega pride. Dragonja je čudovita, prekrasna, s tem smo se vsi strinjali, zavarujmo jo ne zaradi nas, ampak zaradi nje, zaradi narave same."